

LIBRIS

We know
books

**VIAȚA ȘI MINUNILE
SFÂNTULUI
SERGHIE DE RADONEJ**

Carte tipărită cu binecuvântarea
Prea Sfințitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

EDITURA EGUMENITA

Cuprins

Prefață.....	5
Capitolul I	
Fiul bucuriei.....	13
Capitolul II	
Prisosința feciorului.....	25
Capitolul III	
Tânărul supus.....	39
Capitolul IV	
Frații pustiiului.....	45
Capitolul V	
Tânărul călugăr.....	53
Capitolul VI	
Singur cu Domnul.....	61
Capitolul VII	
Primii tovarăși.....	73
Capitolul VIII	
Putere după ascultare.....	83
Capitolul IX	
Smeritul egumen.....	93
Capitolul X	
Sărăcia pustiiului.....	103
Capitolul XI	
Smeritul făcător de minuni.....	115
Capitolul XII	
Vederea proorocească și solii îndepărtați.....	129
Capitolul XIII	
Furtuna neașteptată.....	143
Capitolul XIV	
Fericitul stareț.....	155

Capitolul XV

Sfârșitul, dreptului.....173

Capitolul XVI

Ucenicii lui Serghie din obștea

Mănăstirii „Sfânta Treime”.....181

Capitolul XVII

Ucenicii lui Serghie și cei care i-au urmat în

așezămintele lor.....189

Acatistul Cuviosului Serghie, Făcătorul de minuni

de la Radonej.....199

Distribuție:

S.C. Egumenița S.R.L.

tel./fax: 0236-326.730

e-mail : editura@egumenita.ro

www.egumenita.ro

Capitolul I

FIUL BUCURIEI

Patria Cuviosului Serghie de Dumnezeu purtătorul. Părinții. Familia. Prevestirea minunată. Cugetările Fericitului Epifanie. Rugăciunile mamei. Lecție pentru părinți. Nașterea copilului binecuvântat. Micul postitor (1313 - 1326).

Bucură-te, cel ce din
pântecele mamei ai fost sfințit.

Bucură-te, cel ce prin nașterea ta
fiu al bucuriei ai fost numit.

Acatistul II, icosul I¹

Bucură-te, cel ce mai înainte de naștere
lăudând Sfânta Treime ai glăsuțit.

Icosul din Minei

Bucură-te, cel ce te-ai arătat
postitor minunat din pruncie.

Acatistul I, icosul 3

¹ Epigraful fiecărui capitol este ales din cele două acatiste ale Sfântului Serghie. Primul din ele a fost alcătuit la anul 1650, de către Cneazul Simeon Șahovski, iar cel de-al doilea este alcătuit în secolul trecut și poartă semnătura mitropolitului Platon.

La patru verste² de orașul Rostovul cel Mare, slăvit în vechime, iar acum rămas în smerenie, pe un loc deschis în drumul spre Iaroslavi, se întinde singuratic unicul locaș monahicesc ridicat în numele Prea Sfintei Treimi - Sfânta Mănăstire Varnițki³. După vechea tradiție, cu aproape șase sute de ani în urmă, aici a fost o oarecare întindere al cărei nume s-a pierdut în istorie, dar care tot timpul a fost și va fi cunoscută și apropiată fiecărei inimi dreptmăritoare a Rusiei ortodoxe și nu numai; această întindere a fost binecuvântatul leagăn al marelui ocrotitor al Rusiei, al Cuviosului de Dumnezeu purtătorului părintelui nostru Serghie, egumenul Radonejului și făcătorul de minuni al întregii Rusii. Aici a fost moșia părinților lui, părinți de neam bun și cunoscuți boieri ai Rostovului - Chiril și Maria; aici a fost casa lor, aici au locuit ei preferând natura rustică forfotei de oraș și alaiului curții cneazului. De altfel,

²Versta este o veche unitate de măsură a drumului (1 verstă = 1067 m).

³Варница (Varnița), în traducere din rusește înseamnă salină. Numele acestei mănăstiri se trage din minele de sare, de la ocnele care se aflau în apropiere. Timpul înființării acestei mănăstiri nu este cunoscut. Din relatările cneazului Mihail Fiodorovici (1624), mănăstirea exista și pe timpul lui Ioan cel Groaznic și a tatălui său, Vasili Ivanovici. Din alte surse, mai reținem că Mănăstirea Varnițki a fost construită la puțin timp după descoperirea sfintelor moaște ale lui Serghie, în 1422. În timpul instaurării puterii, la 1764, mănăstirea nu a fost trecută în rândul mănăstirilor închinată, și numai pentru marea cinste pe care o purta locul nașterii cuviosului, biserica mare a acestei mănăstiri a fost construită la 1770, din inițiativa și cu cheltuiala episcopului de Rostov - Atanasie. Biserica are trei altare. Cel principal are hramul „Sfânta Treime“, cele două secundare sunt ridicate în cinstea Sfântului Serghie și a Cuviosului Nikon - primul și al doilea în cinstea Sfântului Atanasie ctitorul și a Sfântului Chiril, tatăl Sfântului Serghie.

Chiril a fost mai întâi în slujba cneazului Constantin II Borisovici al Rostovului, apoi în cea a lui Constantin III Vasilievici. Nu o dată el i-a însoțit în Hoardă, ca unul dintre cei mai apropiați și devotați ostași.

Deținea o modestă moșie datorită simplității lui și datorită neajunsurilor acelor vremuri; locuind mai ales la sat, el nu disprețuia muncile de zi cu zi. Vedem mai târziu cum Chiril își trimite fiul mai mic în căutarea mănșilor, așa cum și azi întâlnim la țară, în cele mai simple cătune.

Chiril și Maria erau oameni simpli, plăcuți lui Dumnezeu. Povestind despre ei, Fericitul Epifanie menționează că Domnul, binevoind a ridica de pe aceste meleaguri ale Rusiei un mare luminător, n-a putut îngădui ca el să se nască din părinți nedemni de aceasta, mai ales că acesta urma să ia calea vieții duhovnicești, aducând mare folos și chiar mântuire multora. Trebuia deci să se nască din părinți sfinți; adică din bine să se facă mai bine și din bun să se facă mai bun, întru înmulțirea slavei lui Dumnezeu, adică cel născut să fie născut din născuți spre slava lui Dumnezeu. Și dreptatea lor era cunoscută nu numai de Dumnezeu, ci și de oameni. Erau niște modele strălucite în ce privește respectarea poruncilor bisericesti, ajutând pe cei săraci. Însă, cu deosebită sfințenie ei păzeau cuvintele Apostolului care zice: „Primirea de oaspeți să n-ouitați căci prin aceasta unii, fără să știe, au primit în gazdă, îngeri“ (Evr. 13, 2). Același lucru îi învățau și pe copiii lor, povățuindu-i să nu scape prilejul de a aduce în casa lor un călugăr sau un alt străin obosit.

Până la noi, n-a mai ajuns nici o mărturie despre o atât de cucernică și blândă pereche; în schimb, putem

spune împreună cu sfințitul Platon: „Cel ce descinde din ei a arătat cu mare glas cea mai frumoasă laudă, care dă în vileag bunătatea arborelui binecuvântat. Fericiți sunt părinții al căror nume va fi slăvit în veci de către urmași și neam! Fericiți sunt copiii care nu numai că n-au făcut de rușine nobila viță din care s-au tras, ci, dimpotrivă, au înmulțit și au mărit cinstea părinților, moșilor, strămoșilor lor, după cum neamul cel cu adevărat bun se trage din cei ce fac bine!”

Chiril și Maria aveau deja pe fiul Ștefan, când Dumnezeu le-a dăruit un alt fiu - pe viitorul întemeietor al Lavrei „Sfânta Treime” - podoaba Bisericii Ortodoxe și apărătorul de neînving al pământului strămoșesc. Cu mult mai înainte de nașterea acestui prunc sfânt, prin minunata lucrare a lui Dumnezeu, s-a dat de știință că acesta va fi un mare ales al lui Dumnezeu și mlădiță a binecuvântatei rădăcini.

Într-una din zilele de duminică, cucernica lui mamă venise la biserică să asculte Sfânta și dumnezeiasca Liturghie stând smerită, după obiceiul de atunci, în pridvorul bisericii împreună cu alte femei. Liturghia începuse; se cântase deja Trisaghionul liturgic și era nu cu mult înainte de citirea Sfintei Evanghelii când, în liniștea și tăcerea care domnea, pruncul a strigat în pântecelii ei așa încât multora le-a atras atenția acest strigăt. Când a început cântarea Imnului heruvic, pruncul a strigat pentru a doua oară, și mult mai tare, așa încât s-a făcut auzit în întreaga biserică. Evident, mama s-a speriat, iar femeile ce stăteau împreună cu ea au început să se întrebe ce ar fi putut să însemne acest țipăt de copil, însă Liturghia a continuat. La cuvintele preotului: „Să

luăm aminte! Sfintele Sfinților!”, pruncul a strigat pentru a treia oară și mama, sfioasă din fire, a fost cât pe ce să cadă jos de frică și a început să plângă.

Atunci, femeile care stăteau în preajma ei au înconjurat-o, care liniștind-o, care vrând să o ajute și au întrebat-o:

- Unde-i copilul? De ce strigă atât de tare?

Dar Maria, tulburându-se puțin, abia le-a șoptit printre lacrimi:

- Eu nu am copil, întrebați pe altcineva.

Femeile au început să cerceteze pridvorul cu privirea, dar nevăzând nici un copil nicăieri, i-au pus aceeași întrebare. Atunci, Maria a fost nevoită să fie sinceră cu ele și să le spună că un alt copil nu are cu sine decât pe cel pe care îl poartă în pântece.

- Cum poate să strige pruncul, când el este în pântecelii tău?, îi replicară femeile uimite.

- Eu însămi mă mir de aceasta, le-a răspuns Maria, și mă aflu chiar într-o stare de nedumerire și frică...

Femeile o lăsară în pace încetând să se mai mire de această întâmplare neobișnuită.

Cuviosul Epifanie, cel care a scris viața Sfântului Serghie, adaugă cu referire la această întâmplare vrednică de mirare următoarele: „Pruncul, fiind încă în pântecelii mamei, n-a strigat undeva în afara bisericii sau într-un loc singuratic, unde n-ar fi fost nimeni, ci, dimpotrivă, în mulțime, pentru ca astfel să-l audă și să se facă martori ai acestei împrejurări. Relevant este și felul în care a strigat, nu încet, ci în așa fel, încât s-a auzit în întreaga biserică, aceasta însemnând că slava lui se va cunoaște ulterior în tot pământul; și

timpul în care a strigat - nu atunci când mama lui se afla undeva la arat, la semănat, ci când era în biserică și anume în timpul rugăciunii, prin aceasta arătând că el va fi rugător puternic înaintea lui Dumnezeu. N-a strigat într-un alt loc decât în biserică, adică în loc curat și sfânt, acolo unde se află sfințenia lui Dumnezeu și unde se săvârșesc sfintele slujbe, aceasta însemnând că el însuși va fi sfințenia întruchipată a sfințeniei lui Dumnezeu, în frica lui Dumnezeu. Nu mai puțin vrednică de menționat este și împrejurarea care relatează de câte ori a strigat pruncul. El a strigat nu o dată, nu de două ori, ci de trei ori, prin aceasta arătând că el va fi adevăratul «ucenic al Sfintei Treimi».

Vine mai apoi fericitul Epifanie cu temeieri vechi și nou-testamentare, cu exemple care arată cert însemnătatea acestei cifre, amintind înfricoșătoarea Taină a Dumnezeirii, a Dumnezeului Celui Întreit în ipostasuri continuând: „Întâmplarea cu strigarea acestui prunc minunat s-a petrecut încă din pântecul mamei, înainte de a se naște, vrând să ne arate prin aceasta că va fi cândva slujitor al Sfintei Treimi și pe mulți îi va aduce la cunoașterea lui Dumnezeu, învățând turma sa a crede în Sfânta Treime Una în Ființă și în Unul Dumnezeu“. Într-adevăr, aceasta s-a și împlinit, având drept confirmare faptele și minunile sale. Faptul este credibil deoarece - spune el: „Avem atâtea exemple, cum ar fi: sfinții prooroci Ieremia, Isaia, Sfântul Ioan Botezătorul, care au săltat în pântecul mamei de bucuria cunoașterii de Dumnezeu (cf. Lc. 1, 44), apoi Sfântul Nicolae făcătorul de minuni, Sfântul Efrem Sirul, Sfântul Alipie și Sfântul Simeon Stâlpnicul, Sfântul Eftimie cel Mare, Sfântul Teodor al

Edessei și Sfântul Petru, mitropolitul Moscovei“.

Ca și unii care se lăsau întotdeauna în voia lui Dumnezeu și urmau cu atenție căile providenței, Chiril și Maria au înțeles arătarea voii Lui și conștienți fiind de aceste semne, și-au educat copilul ca atare. După cele întâmplate, mai ales mama a devenit deosebit de atentă la starea în care se afla. Având în mintea ei permanent gândul că pruncul ce se va naște va fi vas ales al Sfântului Duh, Maria, pe tot parcursul sarcinii, s-a pregătit să vadă în el un viitor ascet. Ea însăși, asemenea mamei lui Samson (Jud. 13, 4), s-a îngrijit cu osârdie de sufletul și trupul ei stăruind în înfrânarea de la toate. Întotdeauna evlavioasă și stăruitoare în rugăciune, acum dreapta mamă simțea o deosebită nevoie a se ruga și de aceea, deseori, se îndepărta de forfotă și de privirile din jur într-un loc singuratic și liniștit, vărsându-și lacrimile fierbintei rugăciuni de mamă, care acum privea soarta viitorului copil.

- Doamne, apără-mă și mântuiește-mă pe mine, roaba Ta, păzește-l și mântuiește-l pe acest copil pe care îl port în pântecul meu. Doamne, Cel Care păzești pruncii (Ps. 114, 6), fie voia Ta, Doamne, peste noi și fie binecuvântat în veci numele Tău!, se ruga Maria. Astfel, în post aspru, în rugăciune curată și sinceră, petrecea mama sfințitului prunc și astfel și pruncul, binecuvântatul rod al pântecului ei, se sfințea până a se naște cu postul și cu rugăciunea.

„O, voi, părinți, ne atenționează Sfântul Filaret, dacă ați ști voi cât rău sau cât bine le puteți face copiilor voștri până la nașterea lor! Vă mirați mult de dreptatea judecății lui Dumnezeu, Care-i

binecuvântează pe prunci întru părinți și pe părinți întru pruncii lor și Care «pedește nelegiuirile părinților în copii până la al treilea și al patrulea neam» (Numeri 14, 18). Gândindu-vă la aceasta, cu vrednicie să îndepliniți slujba încredințată vouă de către Cel «din Care își trage numele orice neam din cer și de pe pământ» (Efes. 3, 15).

Chiril și Maria au simțit marea milă a lui Dumnezeu asupra lor și cucernicia lor cerea ca simțul datoriei, simț însuflețitor, să-i facă să conștientizeze că mulțumirea către Făcătorul de bine Dumnezeu trebuie transpusă într-o faptă de milostenie, într-o făgăduință a evlaviei ce l-ar plăcea lui Dumnezeu în astfel de împrejurări în care ei se aflau. Și iată că dreapta Maria, asemenea Sfintei Ana, mama proorocului Samuil, împreună cu soțul ei au făcut o astfel de făgăduință: dacă Dumnezeu le va da un fiu, atunci să-l închine slujirii Lui. Aceasta însemna că ei, din partea lor, au promis să facă tot ce le va sta în putere pentru ca asupra copiilor ce se vor naște din ei să se săvârșească taina purtării de grijă a lui Dumnezeu, despre care ei deja primiseră o oarecare înștiințare.

Puțini, chiar foarte puțini astfel de părinți pot fi întâlniți astăzi, în timpurile noastre, când păcatul bântuie; puțini astfel de fericiți care pot atât de ferm convinși și fără greșală să făgăduiască lui Dumnezeu închinarea spre slujire a unui copil încă nenăscut; e foarte periculos și neîntemeiat să făgăduiești ceea ce nu ține de voia celor ce cad sub făgăduință.

Drepții părinți ai Sfântului Serghie au putut să facă aceasta, pentru că avuseseră un semn privind viitorul copiilor lor. Dar cine dintre creștinii ortodocși

n-ar vrea să-și știe copiii viitori cetățeni ai raiului? Dacă unii părinți vor cu adevărat, atunci să creadă cu inima făgăduința tare pe care o vor face și nicidecum să o schimbe sau să se îndoiască; să facă din partea lor tot ceea ce sunt datori să facă. Totul depinde de ei, pentru ca și copiii lor să fie fiii mamei noastre, a tuturor - Sfânta Biserică Ortodoxă.

- Pentru ce a fost plăsmuit omul? a fost întrebare odată un simplu stareț.

- Pentru a fi moștenitor al împărăției lui Dumnezeu, a răspuns el.

La data de 3 mai 1313, în casa boierului Chiril a avut loc o mare bucurie: Mariei i-a dăruit Dumnezeu un fiu. Drepții părinți au invitat rudele și prietenii pentru a împărți marea bucurie care s-a produs la nașterea noului membru al familiei lor și pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru această milostenie dată de El cuviosului boier. În a patruzecia zi de la naștere, părinții au adus pruncul la biserică pentru a fi botezat, împlinindu-și făgăduința de a-l aduce pe prunc și de a-l închina Domnului.

Întrucât în ziua aceea era prăznuit Sfântul Apostol Vartolomeu, preotul Mihail, cu evlavie, a numit pruncul cu numele de Vartolomeu. Această practică veche este una bisericească, dar acum a fost și o binecuvântare, deoarece în traducere "Vartolomeu" înseamnă „fiu al bucuriei“ și cu adevărat, nașterea lui a fost o bucurie de nedescris pentru părinți, pentru că le-a umplut inimile cunoscând că prevestirea minunată se adevărește. Chiril și Maria au povestit întâmplarea minunată preotului și el ca un bun cunoscător al Scripturilor le-a arătat mai multe exemple vechi și nou-testamentare,